

Jaarverslag 2021

ALGEMEEN

Bestuur

Het afgelopen jaar is ondanks de coronamaatregelen voor Beter Zeist goed verlopen. Wel was het bestuur in 2021 nog erg onderbezet. Daarom is de taakverdeling en werkwijze van het bestuur verder aangepast. Ter ondersteuning van het bestuur functioneren nu relatief autonome werkgroepen en bestuursadviseurs. Voorzitter Hanna van den Dool verliet Zeist en trad eind van het jaar af.

Hanna van den Dool veel werk verricht voor 'Samen Duurzaam Zeist', zowel beleidsmatig als bij de begeleiding van projectactiviteiten. Ze was lid van het regieteam en trekker van Pijler 4 'Gezonde leefomgeving en kwaliteit van leven'. Verder nam zij deel aan de werkgroep van Pijler 1 'Klimaat en energie' voor het opstellen van het energieplan. Ook participeerde zij in de werkgroepen voor Pijler 2 'Circulaire economie' en Pijler 3 'Natuur en landschap'. In het kader daarvan werden diverse projectactiviteiten ondersteund.

Eind 2021 is het bestuur versterkt door toetreding van 3 leden van de werkgroep ruimtelijke ordening. Het gaat om Robert van der Gun (Zeist-centrum en nu penningmeester), Jan van den Berg Jeths (Bosch en Duin) en Wim de Braak Hoge Dennen, nu vicevoorzitter). Daarmee is het bestuur weer op sterkte. Egbert Visscher neemt vooralsnog het voorzitterschap waar en Anton Moll van Charante is secretaris in plaats van penningmeester.

Taken

Het bestuur onderhield contact met het netwerk donateurs, buurt- en milieu- en andere maatschappelijke organisaties/groepen, politieke partijen/fracties in Zeist en de provincie Utrecht. Waar nodig werden buurt- en dorps- en groene organisaties ondersteund. Veel werk werd verricht voor de thema's omgevingsvisies en economie, wonen en bouwen, groen en biodiversiteit, energie en warmte, verkeer en vervoer, invloed van burgers. Bij het laatste gaat het om burgerparticipatie tijdens ontwikkelingen en formele inspraak naar de raad. Verder ondersteunde de stichting nog het zelf gestarte burgerinitiatief 'Geopark Heuvelrug, Gooi en Vecht' en de burgeractiviteit 'Samen Duurzaam Zeist'. Er werd een voorzichtig financieel beleid gevoerd. Dat zorgde voor een gezonde positie van de stichting in financieel risicovolle tijden.

Resultaten

Ondanks de weerstanden die Stichting Beter Zeist en haar partners tegenkwamen is het nodige voor de korte of langere termijn gerealiseerd, onder meer:

- als gevolg van de actie RED Zeist mobiliseren van ruim 2.000 inwoners voor het behoud van het dorpskarakter van Zeist en tegen verdere verstedelijking;
- een zienswijzeprocedure voor het ontwikkelen van de omgevingsvisie Zeist;
- een aangenomen motie maatwerk mobiliteit en het invoeren van een tussencategorie Gebiedsontsluitingsweg 30 km in het Mobiliteitsplan;
- geen grote windturbines in de Groene Driehoek (tussen A12 en de spoorlijn);
- eerst een participatietraject over functie en inrichting Emmaplein e.o.;
- verbetering van de veiligheid voor fietsverkeer op Slotlaan, 1ste Hogeweg, Voorheuvel en rotonde Schaerweijdelaan - Oude Arnhemseweg;

- voorkomen van grote en onnodige leidschermen langs 4 invalswegen van Zeist i.v.m. cultuurhistorie, natuur en verkeersveiligheid;
- behoud van het cultuurhistorische spoorlijntracé in de buurt Valckenbosch;
- diverse successen voor het behoud van groen door verzoeken om handhaving, overleg en procedures zoals bij de Utrechtseweg, de buurt Wilhelminapark en het Sanatoriumbos;
- uitgevoerde activiteiten en procedures die nog lopen en mogelijk resultaat gaan opleveren.

UITGEVOERDE ACTIVITEITEN

Omgevingsvisies en economie

Bovengemeentelijke visies en plannen

Een belangrijk onderwerp was het geven van commentaar op de vele regionale en provinciale ruimtelijke (deel)visies. Daarin staan de politieke keuzes van het Rijk, de Provincie en de Regio voor extra stimulering van economische groei t.b.v. de ontwikkeling van een 'Metropoolregio Utrecht'. Dat betekent echter wel een omvangrijke migratie naar de regio, Dat zal zorgen voor een verder toenemende verstedelijking en verdichting van de bebouwing. En dus ook voor meer infrastructuur voor verkeer, vervoer en parkeren. Deze ontwikkeling gaat onvermijdelijk ten koste van groene ruimte, landschap, recreatiemogelijkheden, rust, luchtkwaliteit en welbevinden.

De kwantitatieve keuze voor groei werd door het college en de raad voor de komende omgevingsvisie onderschreven. Voor de gemeente Zeist betekent dit voor de toekomst een bouwambitie van netto 5.700 woningen. Dat is een uitbreiding met 15 % terwijl Zeist zelf al jarenlang geen geboorteoverschot kent net als Nederland in 2021. Dat betekent dat Zeist na de steden Utrecht en Amersfoort de grootste groei van de regio zou moeten opvangen. Daar komt nog bij dat het de bedoeling is in Zeist Noord (Vollenhove e.o. en Dijnseburg) 5.000 extra woningen te bouwen. De tram Utrecht CS - USP wordt dan doorgetrokken naar Zeist (en eventueel Amersfoort) en op die manier meer rendabel gemaakt.

De gemeente bleef vaak doof voor de zorgen van maatschappelijke organisaties voor dreigende aantasting van hun woon- en leefomgeving. Ze gaf zelfs de inwoners vrijwel geen voorlichting over de visies en zeker niet over de keuze voor verstedelijking. Die term werd stelselmatig geweerd uit de gemeentelijke stukken, terwijl het in de regionale visies het leidende begrip was.

Integraal Regionaal Perspectief (IRP)

In deze samenvattende regionale visie wordt uitgegaan van een economische groei naar een Metropoolregio Utrecht met extra 70.000 medewerkers, 120.000 -167000 extra woningen, 120 ha nieuwe bedrijventerreinen en een schaa sprong in mobiliteit. Voor Zeist betekent de verstedelijking een groei van maximaal 10.000 woningen dus ca. 22.000 extra inwoners, terwijl er al jaren geen geboorteoverschot is in Zeist. In juni hebben maatschappelijke organisaties waaronder Beter Zeist ingesproken over de Zeister zienswijze voor de regio U10/1 en in november werden 2 ronde tafels gehouden over het raadsvoorstel IRP. Op 14 december stemden slechts 2 lokale partijen tegen het voorstel voor verstedelijking van Zeist. Maar de gemeente heeft de bevolking nog steeds niet geïnformeerd over de verstedelijking.

Petitie RED Zeist

Van maart tot mei organiseerde Beter Zeist samen met buurt- en groene organisaties de Petitie RED Zeist. Daarin werd gepleit voor het behoud van het dorpskarakter en het groen in Zeist, het bouwen voor de lokale behoefte en tegen verdere verstedelijking van Zeist. Ter ondersteuning van de petitie werd veel aandacht besteed aan sociale media. De petitie werd 14 september aan raad aangeboden. Meer dan 2.000 ondersteuners uit alle buurten van Zeist worden nu geattendeerd over ontwikkelingen in hun omgeving.

Activiteiten Omgevingsvisie Zeist

De ontwikkeling van de omgevingsvisie Zeist begon uiteindelijk in maart 2021 met 2 online bijeenkomsten over de Waardenkaart van Zeist. Toen kon alleen worden gesproken over buurtwaarden, maar niet over het geheel van omgevingswaarden van de gemeente Zeist. En ook niet over doelen en ambities en de hoofdzaken van het integrale beleid. Allemaal zaken waar inwoners van Zeist rechtstreeks belang bij hebben en die volgens art. 3.2 van de Omgevingswet in een omgevingsvisie moeten staan. Daarover hebben 7 burgerorganisaties op 10 mei een brief naar de raad geschreven. Zij vroegen om een dialoog met de samenleving d.m.v. een ontwikkelings- en participatieproces voorafgaande aan de vaststelling van de omgevingsvisie Zeist. Uiteindelijk werd op 14 oktober een dialoogbijeenkomst met de raad gehouden. Omdat de invoering van de omgevingswet werd uitgesteld besloot het college tenslotte tot het invoegen van een zienswijzeprocedure over een ontwerpversie van de omgevingsvisie.

Wonen en bouwen

Versnellingsopgave woningbouw

De gemeente heeft de actualisering van de Zeister woonvisie voorbereid met extra aandacht voor betaalbare huisvesting voor de 'middengroepen'. Dat laatste heeft Beter Zeist onderschreven, maar de verplichte kwantitatieve woningdifferentiatie per project lijkt ons een te grote ingreep op het karakter van buurten en dorpen. Per project moet ons inziens de mogelijkheid bestaan aan te sluiten bij de behoeften van een buurt of dorp. Verder wordt in de Woonvisie de regionale bouwambitie gevolgd. Dat betekent dus meer verdichting en mogelijk ook weer hoogbouw.

Op 9 november heeft de raad na kritische inspraak besloten dat het college bij toepassing van de versnellingsopgave niet een verklaring van geen bedenkingen hoeft te vragen. Verder wordt de regeling verlengd en bovendien verruimd van 100% sociaal en middelduur naar 60%.

Bouwprojecten

over de plannen voor de WA Hoeve zijn in samenwerking met buurt- en maatschappelijke organisaties zienswijzen ingediend over de ontwerp bestemmingsplannen. Verder is er op allerlei manieren waaronder inspraak aandacht besteed aan grote ontwikkelingen zoals: Sortie 16 Amersfoortseweg, bouwplan bij Station Driebergen-Zeist, Utrechtseweg (projecten Rabo Facet, Eikenstein, De Dreef 2), Parkplan Vollenhove Vooruit, Landgoed Dijnselburg, uitwerkingsplan Huis ter Heide zuid.

Groen, biodiversiteit, klimaatadaptatie en transitievisie warmte

Visies en beheerplannen

Beter Zeist heeft vaak samen met de groene groepen reacties gegeven op visies en beheerplannen voor parken, plantsoenen en ander groen en biodiversiteit. Uit de raadsvoorstellen blijkt een structureel gebrek aan prioriteit voor dergelijke belangrijke

opgaven. Dat blijkt uit de ontoereikende budgetten voor de uitvoering van de 'Biodiversiteitsvisie Zeist' (2021) en het nogal beperkte beleidskader klimaatadaptatie: 'Klimaatbestendig Zeist' (2021).

Behoud groen bij bouw- en verkeersprojecten

Daarnaast werden dreigende aantastingen van groen bij bouw- en verkeersprojecten vooraf met de gemeente besproken. In een aantal gevallen zijn er ook bezwaren ingediend waarvan de procedures - deels in beroep - nog liepen.

Ook werd gelet op ontwikkelingen op private terreinen waarbij soms ook werd gevraagd om handhaving (bezwaarprocedure compensatie samen met de Stichting Behoud Sanatoriumbos) of bezwaar werd gemaakt tegen grote, niet rechtmatige of oneigenlijke ingrepen. Denk aan een grootschalige kap in een landhuistuin in het Wilhelminapark (samen met de buurtvereniging) en verder ook bezwaarprocedures tegen 4 grote ledschermen voor info en reclame langs cultuur- en natuurhistorische invalswegen. De procedures liepen vanaf januari 2019, samen met de groene groepen, en deels Lyceumkwartier en Utrechts Landschap. De gemeente koos ervoor het bedrijf uiteindelijk af te kopen.

Daarnaast werd alvast aandacht besteed aan de door de KNVB voorgestelde boskap van 5 ha in NNN-gebied t.b.v. uitbreiding van de KNVB-campus.

Behoud historisch spoorlijntracé Valckenbosch

Verder werd het behoud van het cultuurhistorische en groene spoorlijntracé door de buurt Valckenbosch behouden. Dat speelde al sinds 2007 en werd eindelijk vastgelegd tussen Woongoed en de buurtorganisatie. De voorgenomen projectontwikkeling is nu letterlijk van de baan. Het project was een van de redenen om Stichting Beter Zeist op te richten.

Energie

Energietransitie

Beter Zeist heeft commentaar gegeven op beleidsvoornemens voor de Energietransitie. Dat gebeurde in het kader van visies voor de Regionale Energie Strategie van U16 heeft (RES 1.0). Naar de Zeister gemeenteraad werd gereageerd op de verkenningen voor grootschalige energievoorziening met behulp van grote windturbines en zonnenvelden. Hoewel daarover in 2021 nog geen definitieve afspraken zijn gemaakt heeft de raad in regionaal verband wel de toezegging gedaan een bepaalde hoeveelheid duurzame energie in de eigen gemeente op te wekken. Wel werd daarbij aangegeven dat de gemeente onderzoek doet naar de feitelijke mogelijkheden voor grootschalige opwek. Op 9 dec stelde het college voor geen grote windturbines te plaatsen in de Groene driehoek (tussen A12 en spoorlijn). Dat zowel om redenen van overlast voor de mens (ook in het aangrenzende Odijk) en de natuur en gezien de benodigde infrastructuur. Wellicht heeft op de achtergrond ook de beoogde bouw van 500-1.500 woningen bij Station Driebergen-Zeist meegespeeld.

Verkeer en vervoer

Mobiliteitsvisie en mobiliteitsplan

In het voor jaar van 2021 is ingesproken over de mobiliteitsvisie. Gezien de geuite zorg over het rigide toepassen van het principe duurzaam-veilig inrichten van wegen heeft de raad een motie maatwerk mobiliteit aangenomen.

Eind 2021 volgde de inspraak over het mobiliteitsplan dat het GVVP 2014-2023 zou

moeten vervangen. In het bijzonder was er kritiek op de wegcategorisering zowel in het algemeen als voor bepaalde wegen. Ook waren bepaalde fietsroutes niet goed aangegeven. Weinig aandacht werd in het mobiliteitsplan besteed aan nieuwe ontwikkelingen en Europese regelingen op het gebied van snelheidsbegrenzing van motorvoertuigen. Invoering daarvan kan allerlei kostbare wegaanpassingen in het kader van duurzaam/veilig voorkomen. Wel werd bin januari als mogelijke tussencategorie een gebiedsontsluitingsweg (GOW 30 km) toegevoegd en werd onder druk vanuit het Lyceumkwartier de Lindenlaan toch niet opgewaardeerd.

Zeist centrum

In december 2019 zijn onder zware druk vanuit de Zeister samenleving de belangrijkste verkeersmaatregelen in het centrum Zeist teruggedraaid. Beter Zeist heeft begin 2020 bezwaar aangetekend tegen het nog laten voortbestaan van de onveilige situatie voor fietsers en voetgangers op de Voorheuvel en de Slotlaan. In samenhang daarmee heeft Ir. H.J. Hoorn commentaar aan de raad gegeven op de tekort schietende evaluaties van de opzet en uitvoering van de verkeerscirculatie van de centrumvisie. Wel was er een pilot afgesproken over het indien mogelijk terugdraaien van de ingevoerde verkeersmaatregelen in het Lyceumkwartier en het Wilhelminapark.

Een belangrijk aandachtspunt voor 2021 bleef de onveilig gebleken verkeerssituatie voor voetgangers en fietsers als gevolg van de 'shared space' inrichting van centrum Zeist en bij de rotonde Schaerweijdelaan - Oude Arnhemseweg. Daarbij is Beter Zeist samen met Ir. H.J. Hoorn nagegaan of de voorgestelde aanpassing van de Slotlaan voldoende effectief zou zijn. Mede in dat kader heeft Beter Zeist via e-mailbrieven contact onderhouden met het burgerinitiatief in 2016 tegen de voorgenomen verkeersmaatregelen.

Scenario studies Emmaplein e.o.

In de herfst is er ingesproken over het raadsvoorstel Kaders en Uitgangspunten Scenariostudie Emmaplein e.o. (Markt en Voorheuvel). Op 14 december gaf de raad mede op basis daarvan geen carte blanche voor dit niet goed doordachte en begrote centrumproject. Eerst volgt er een participatietraject over functie en inrichting van het gebied.

Fietsverbinding en fietstunnel

Daarnaast hebben Beter Zeist en de groene groepen een kritische brief naar de raad van De Bilt geschreven over een mogelijk nieuw fietspad naar De Uithof over de 'Lage Grond'. De bestaande verbinding over de Bisschopsweg kan immers worden verbeterd. Over een goede groene inpassing van de fietstunnel Kromme Rijnlaan - De Dreef werd intensief overleg gevoerd samen met de groene groepen.

Hoogwaardig Openbaar Vervoer – sneltram

Zowel in het kader van de provinciale en regionale visies en plannen, de mobiliteitsvisie, het mobiliteitsplan en de voorbereiding van de omgevingsvisie Zeist is gepleit om het zeer kostbare en ingrijpende voorstel voor het doortrekken van de sneltram vanuit USP naar Zeist niet uit te voeren. Dat om onnodige verstedelijking van de omgeving te voorkomen, de groene corridor tussen Zeist en USP te handhaven en om fijnmazig OV te laten bestaan en verder uit te breiden. Het alternatief is de bestaande buslijnen verder te verbeteren. Het lijkt erop dat Zeist deze keuze zal ondersteunen.

Burgerparticipatie en inspraak

Voorstellen

Dit onderwerp is al vanaf de oprichting van Beter Zeist in 2008 een belangrijk actiepunt. Ook in 2021 heeft Beter Zeist via eigen voorstellen en reacties op twee voorstellen van de D66-fractie geprobeerd het college en de raad te bewegen dit punt vorm te geven. Dat kan bijvoorbeeld door het opstellen en vaststellen een participatie- en inspraakverordening. Veel gemeenten hebben al zo'n verordening maar Zeist niet. Zo'n regeling zal de komende tijd landelijk voor gemeenten verplicht worden gesteld. De vraag is dan wel in hoeverre de inwoners van Zeist daadwerkelijk invloed krijgen op het beleid van hun gemeentebestuur. De raad heeft tot nu toe alle voorstellen en initiatieven afgewezen of ter zijde gelegd.

Samen in Balans

Er is 1 uitzondering: het burgerpanel om te komen tot 4,5 miljoen structurele bezuiniging op de gemeentebegroting: 'Samen in Balans'. Dus als het echt moeilijk wordt mogen burgers dus wel 'embedded' meepraten. Overigens werd het maatschappelijke organisaties niet toegestaan om vanuit hun deskundigheid en praktijkervaring mee te praten, te gevaarlijk? Wel hebben maatschappelijke organisaties waaronder Beter Zeist gereageerd op het uiteindelijke pakket aan ombuigingen.

Voorlichting en publiciteit

Behalve de aandacht die werd gegeven aan de activiteiten via pers- en publiciteitsmedia is als basis voor de informatievoorziening de nieuwe website onderhouden. Deze site beterzeist.com heeft in vergelijking met de oude website beterzeist.nl een eenvoudiger opzet en indeling. Zij is vooral gericht op nieuwsvoorziening en inhoudelijke thema's. De oude website beterzeist.nl bleef als archief bestaan. Ook de bestanden daarop zijn voorlopig nog digitaal toegankelijk.

Voor het overige wordt verwezen het **overzicht van Nieuwsflitsen**

<https://beterzeist.com/nieuwsflitsen/> en de rubrieken op de website, waaronder de deelrubriek Jaarstukken. Indien nodig kunnen onderliggende documenten worden opgevraagd.